Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, dnia 17 lutego 2010 r.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY
KANCELARIA
wpł. dnia 18. 02. 2010
L.dz. 520 L. zał. 05

Trybunał Konstytucyjny
Warszawa

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wnoszę o zbadanie zgodności z Konstytucją ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 4).

Ustawie tej zarzucam niezgodność:

- art. 4 pkt 1 z art. 178 ust. 2 Konstytucji, art. 179 i art. 180 ust. 2 Konstytucji,
- art. 4 z art. 2 Konstytucji,
- art. 5 z art. 2 Konstytucji.

Uzasadnienie

Ustawą z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 136, poz. 959) do polskiego porządku prawnego wprowadzona została instytucja awansu poziomego sędziów, polegająca na możliwości awansowania sędziów sądów rejonowych i sędziów sądów okręgowych odpowiednio na stanowiska sędziów

sądów okręgowych w sądach rejonowych i sędziów sądów apelacyjnych w sądach okręgowych oraz instytucja awansu poziomego prokuratorów, polegająca na możliwości awansowania prokuratorów prokuratury rejonowej i prokuratorów prokuratury okręgowej odpowiednio na stanowiska prokuratorów prokuratury okręgowej w prokuraturze rejonowej i prokuratorów prokuratury apelacyjnej w prokuraturze okręgowej. Przyjęte w ustawie z dnia 29 czerwca 2007 r. rozwiązania wychodziły na przeciw oczekiwaniom co do awansów sędziów orzekających w sądach rejonowych i sądach okręgowych, którzy rozstrzygają większość spraw rozpatrywanych przez sądy oraz prokuratorów „liniowych" prowadzących postępowania przygotowawcze i występujących w roli oskarżyciela publicznego. Wprowadzona możliwość awansu poziomego oznaczała podniesienie prestiżu zawodowego oraz wynagrodzenia grupy sędziów i prokuratorów, posiadających długi staż służby, wykonujących nienagannie swoje zadania w zakresie, odpowiednio, sprawowania wymiaru sprawiedliwości oraz ścigania przestępstw. Możliwość ta jest szczególnie istotna dla sędziów i prokuratorów wykonujących swoją pracę w mniejszych ośrodkach, którzy z uwagi na różne uwarunkowania mają ograniczony dostęp do wyższych stanowisk. Należy zatem podkreślić, że instytucja awansu poziomego służyła z jednej strony wzmocnieniu pozycji zawodowej, z drugiej zaś zatrzymaniu w obu zawodach najbardziej doświadczonych i nienagannie pracujących sędziów i prokuratorów.

W szczególności w odniesieniu do sędziów, wprowadzenie z dniem 1 lipca 2008 r. instytucji awansu poziomego dla sędziów realizowało postanowienia zawarte w art. 178 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenia odpowiadające godności urzędu i zakresowi obowiązków. Instytucja awansu poziomego podnosiła pozycję zawodową sędziów, stanowiąc także wyraz dążenia do dostosowania wynagrodzenia sędziowskiego do rzeczywistej sytuacji zawodowej. O oczekiwaniach środowiska sędziowskiego związanych z instytucją awansu

poziomego świadczą apele sędziów kilkunastu sądów rejonowych i sądów okręgowych kierowane do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z prośbą o odmowę podpisania ustawy z dnia 25 czerwca 2008 r. nowelizującej ustawę - Prawo o ustroju sądów powszechnych, którą po raz pierwszy ustawodawca znosił awans poziomy.

Przypomnieć należy, że pierwsza ustawa znosząca awans poziomy – ustawa z dnia 25 czerwca 2008 r. – uchwalona została w trybie pilnym (druk Sejmowy nr 586 z dnia 5 czerwca 2008 r.). Pomimo trybu procedowania konstytucyjny termin podpisania ustawy przekazanej Prezydentowi RP upłynął po dniu wejścia w życie przepisów wprowadzających awans poziomy. Nie ulega wątpliwości, że taki sposób tworzenia prawa dotyczącego statusu sędziów, jedynej grupy zawodowej, której sytuację prawną określa Konstytucja, ale również prokuratorów, nie może zyskać akceptacji. Wyżej wymieniona ustawa została zakwestionowana w trybie przewidzianym w art. 122 ust. 4 Konstytucji. Marszałek Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – nie nadał biegu wnioskowi o ponowne rozpatrzenie ustawy. Skutkiem tej decyzji było niezakończenie postępowania legislacyjnego. Pomimo takiego stanu faktycznego, nie mającego umocowania w regulacjach konstytucyjnych, w Sejmie ponowiono prace legislacyjne nad ustawą znoszącą awans poziomy (druk Sejmowy nr 851 z dnia 16 lipca 2008 r.). Ostatecznie Sejm na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2009 r. uchwalił ustawę o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, znoszącą możliwość awansu poziomego sędziów i prokuratorów. Ustawa ta została ponownie uchwalona przez Sejm, po rozpatrzeniu kolejnego wniosku Prezydenta RP wniesionego w trybie art. 122 ust. 4 Konstytucji, w dniu 19 grudnia 2008 r. Przepis końcowy ustawy zawarty w art. 5 stanowi, że wchodzi ona w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, co nastąpiło w dniu 22 stycznia 2009 r. Oznacza to, że ustawodawca podjął decyzję o likwidacji wprowadzonych w dniu 1 lipca 2008 r. stanowisk sędziowskich i prokuratorskich po okresie

ponad 6-miesięcznego stosowania przepisów je wprowadzających. Należy stwierdzić, że ustawa wprowadzająca awans poziomy wywołała już konkretne skutki prawne. Określona ilość osób otrzymała bowiem nominacje na nowego rodzaju stanowiska sędziowskie i prokuratorskie. W tego typu sytuacji, gdy ustawa wywołała określone skutki, ustawodawca zobowiązany jest w sposób szczególnie staranny wprowadzać zmiany prawa je znoszące.

Obowiązek ten w szczególności dotyczy tworzenia i znoszenia nowych stanowisk w sądach ze względu na to, że materia ta łączy się z pozycją ustrojową sędziów wynikającą wprost z Konstytucji RP.

Zarzut niezgodności art. 4 pkt 1 z art. 178 ust. 2 Konstytucji, art. 179 i art. 180 ust. 2 Konstytucji

Zgodnie z art. 4 pkt 1 zakwestionowanej w *petitum* wniosku ustawy sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stają się z dniem wejścia w życie tej ustawy odpowiednio sędziami sądów rejonowych i sędziami sądów okręgowych, które stanowią ich miejsce służbowe, zachowując prawo do wynagrodzenia nabytego na podstawie tej ustawy.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, że szczególne uprawnienia sędziów, w tym nieusuwalność, zapewnienie odpowiednich warunków pracy i wynagrodzenia oraz ograniczenia w przenoszeniu sędziów na inne stanowiska służbowe, stanowią w istocie gwarancję realizacji zasad i norm konstytucyjnych, w szczególności zasady niezawisłości sędziowskiej i niezależności sędziów. Podnosi się potrzebę daleko idących gwarancji odnoszących się do różnych aspektów statusu zawodowego sędziów. W świetle powyższego nie ulega wątpliwości, że zniesienie otrzymanych w trybie określonym w art. 179 Konstytucji powołań na stanowiska sędziego sądu

okręgowego w sądzie rejonowym oraz sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym jest obniżeniem prestiżu związanego z rangą zawodową niezależnie od tego, czy sędzia zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia. Odebranie przez ustawodawcę tytułów zawodowych, jak również niewypłacanie sędziom wynagrodzeń wynikających z awansów stanowi oczywiste pogorszenie ich statusu zawodowego. Jednakże taką właśnie wykładnię przepisów skarżonej ustawy przyjęto w Ministerstwie Sprawiedliwości. Dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego MS w piśmie z dnia 18 maja 2009 r. nr DL-P-IV-023-41/09, rozważając *in abstracto* sytuację sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym po wejściu w życie skarżonej ustawy, wyraził następujący pogląd: „Tymczasem ustawa pozbawia go [sędziego – przyp. LK] tytułu, do którego były przypisane kolejne stawki awansowe. Kwota nabytego wynagrodzenia została ustalona na podstawie stawki awansowej, przewidzianej w uchylonym przepisie, ale nie łączy się to z nabyciem w przyszłości uprawnień do kolejnych stawek awansowych określonych dla wynagrodzeń sędziów sądów okręgowych i apelacyjnych." Treść tej wypowiedzi wyraźnie wskazuje, iż zdaniem przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości wejście w życie ustawy nie tylko spowodowało zniesienie tytułów nabytych w drodze uprzedniego powołania przez Prezydenta RP na odpowiednie stanowisko sędziowskie, ale - w efekcie - skutkuje także brakiem podstaw do wypłaty wynagrodzenia w wysokości wynikającej z tego awansu.

Konstytucja w art. 178 ust. 2 nakazuje zapewnienie sędziom warunków pracy i wynagrodzenia, odpowiadających godności urzędu i zakresowi ich obowiązków. Art. 178 ust. 2 wskazuje „godność urzędu" jako jedno z kryteriów wyznaczających warunki pracy i wynagrodzenia sędziów. Godność urzędu musi być realizowana wielopłaszczyznowo. Trybunał Konstytucyjny wskazuje na konieczność uwzględniania woli ustrojodawcy, który kwestię warunków pracy i wynagrodzenia sędziów uznał za elementy na tyle istotne, aby sformułować dla

nich szczególną gwarancję na poziomie konstytucyjnym (postanowienie z dnia 22 marca 2000 r. sygn. akt P. 12/98). Regulacje prawne dotyczące sędziów muszą być określane w sposób wykluczający uznaniowość (arbitralność) ich kształtowania (komentarz do art. 178 Konstytucji, L. Garlicki w: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Komentarz, tom IV, Warszawa, 2005 r.).

Zakwestionowana przeze mnie regulacja w sposób uznaniowy wkracza w materię łączącą się bezpośrednio z Konstytucją RP. Odstąpienie od instytucji awansu poziomego osłabia prestiż sędziów poprzez pozbawienie ich z mocy prawa stanowisk sędziowskich uzyskanych w wyniku powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym oraz sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym. Uznać należy, iż przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie zawarte w art. 4 pkt 1 budzi wątpliwości co do zgodności z art. 178 ust. 2 Konstytucji z powodu arbitralnego oddziaływania ustawodawcy na status sędziego, które osłabia stabilność stanowisk sędziowskich.

Zgodnie z art. 179 Konstytucji sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony. Powoływanie sędziów jest uprawnieniem osobistym Prezydenta, gdyż zgodnie z art. 144 ust. 4 pkt 17 Konstytucji dla ważności tego aktu nie jest wymagana kontrasygnata Prezesa Rady Ministrów.

Ustawodawca decydując w art. 4 pkt 1 skarżonej ustawy, iż sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stają się, odpowiednio, sędziami sądów rejonowych i sędziami sądów okręgowych, doprowadził do całkowitej deprecjacji aktu powołania tych sędziów przez Prezydenta RP, a tym samym dopuścił się naruszenia art. 179 Konstytucji.

Akt powołania sędziego przez Prezydenta RP ma charakter skonkretyzowany, co oznacza, że musi każdorazowo zawierać wskazanie sądu, do którego sędzia zostaje powołany oraz określać siedzibę sądu, dla zapewnienia poszanowania zasady nieprzenaszalności sędziów. W efekcie awans sędziego wymaga ponownego przeprowadzenia procedury powołania. Stosowne akty powołania na stanowiska sędziów okręgowych w sądach rejonowych oraz sędziów sądów apelacyjnych w sądach okręgowych zostały przez Prezydenta RP dokonane, a następnie na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. sędziowie te stanowiska utracili.

Fakt deprecjacji aktu powołania sędziów, i to na czas nieokreślony, przez Prezydenta RP jest szczególnie widoczny w przypadku awansowania sędziów w okolicznościach, o których mowa w art. 4 pkt 3 - tj. gdy sędzia złożył wniosek o awans poziomy przed wejściem w życie skarżonej ustawy, ale awansu do tego momentu jeszcze nie uzyskał. W takiej sytuacji akt powołania sędziego przez Prezydenta RP na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym, następujący już po wejściu w życie ustawy, jest *de facto* aktem pustym, gdyż niezwłocznie po jego dokonaniu, na mocy art. 4 pkt 1 ustawy, sędzia staje się na powrót sędzią sądu rejonowego bądź sędzią sądu okręgowego, bez prawa – co wynika z praktyki - do używania tytułu wynikającego z awansu oraz do związanego z tym wyższego wynagrodzenia.

Podsumowując ten fragment rozważań należy uznać, że na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. nastąpiło zniesienie, na mocy jej art. 4, aktów powołań przez Prezydenta RP sędziów na stanowiska sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym i to bez wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 180 ust. 2 Konstytucji.

Kwestionowana regulacja godzi zatem również w wynikającą z art. 180 ust. 2 Konstytucji zasadę nieprzenaszalności sędziów. Zgodnie z przywołanym przepisem złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie. Jak zauważył prof. Garlicki, przeniesienie sędziego, o którym mowa w art. 180 ust. 2, w przeciwieństwie do sytuacji przewidzianej w art. 180 ust. 5 Konstytucji, jest „obwarowane tymi samymi gwarancjami, co dopuszczalność złożenia sędziego z urzędu lub zawieszenia w urzędowaniu. Konstytucja nie formułuje materialnych przesłanek przeniesienia, a ustanawia tylko normy odsyłająco-gwarancyjne: przeniesienie może nastąpić „jedynie na mocy orzeczenia sądu" i „tylko w przypadkach określonych w ustawie"." (komentarz do art. 180 Konstytucji L. Garlicki w: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Komentarz, tom IV, Warszawa, 2005 r.). Należy zatem uznać, że samo dochowanie formy ustawowej nie jest wystarczające dla przeniesienia sędziego na inne stanowisko.

Skarżony art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r., stoi zatem również w sprzeczności z wynikającą z art. 180 ust. 2 zasadą nieprzenaszalności sędziów. Ustawodawca decydując o przeniesieniu sędziów ze stanowisk sędziów sądów apelacyjnych w sądach okręgowych na stanowiska sędziów okręgowych oraz ze stanowisk sędziów sądów okręgowych w sądach rejonowych na stanowiska sędziów sądów rejonowych, nie wypełnił wymogów konstytucyjnych koniecznych do przeniesienia sędziów na inne stanowiska.

Zarzut niezgodności art. 4 z art. 2 Konstytucji.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy zakwestionowanej w *petitum* wniosku, sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie

rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stają się odpowiednio sędziami sądów rejonowych i sędziami sądów okręgowych, które stanowią ich miejsce służbowe, zachowując prawo do wynagrodzenia nabytego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych i niektórych innych ustaw. Jednocześnie, zgodnie z art. 4 pkt 2 skarżonej ustawy, prokuratorzy powołani na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej w prokuraturze rejonowej i prokuratora prokuratury apelacyjnej w prokuraturze okręgowej stają się, odpowiednio, prokuratorami prokuratur rejonowych i prokuratorami prokuratur okręgowych, które stanowią ich miejsce służbowe, zachowując prawo do wynagrodzenia nabytego na podstawie ww. ustawy.

Wprowadzając instytucję awansu poziomego zarówno w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jak i w ustawie o prokuraturze, ustawodawca uzależnił uzyskanie awansu od spełnienia określonych przesłanek. Pozostawiając na marginesie ocenę słuszności przyjętego rozwiązania, w szczególności brak możliwości wzięcia pod uwagę przy awansie oceny merytorycznej sędziego lub prokuratora, należy uznać, że ustawodawca wykreował publiczne prawo podmiotowe. W doktrynie, publiczne prawo podmiotowe definiowane jest jako pochodna i prosta sytuacja prawna tj. sytuacja określona przez normę prawa stanowionego, powszechnie obowiązującego i powstająca bądź bezpośrednio na podstawie normy tego prawa, bądź dodatkowo wymagająca dla swojego bytu wydania właściwego aktu indywidualnego – mająca w przypadku osób fizycznych, swoje źródło w przyrodzonych prawach człowieka, a w przypadku jednostek organizacyjnych, wyłącznie w normach prawa przedmiotowego, której podmiotem jest osoba fizyczna albo jednostka organizacyjna, jaką jest państwo lub jednostka samorządowa, wyposażająca ten podmiot w roszczenie, to jest instrument umożliwiający skuteczne żądanie ściśle określonego pozytywnego zachowania odpowiadającego interesowi prawnemu żądającego bądź skuteczne żądanie

nieingerencji w określone, prawnie zagwarantowane sfery wolności, służące wobec objętego tą sytuacją prawną innego podmiotu publicznego prawa podmiotowego (W. Jakimowicz, Publiczne prawa podmiotowe, Kraków 2002, str. 246). Z przytoczonej wypowiedzi wynika zatem, że podmiot, któremu przysługuje publiczne prawo podmiotowe, ma zarazem roszczenie do władzy o ściśle określone zachowanie się, odpowiadające jego interesowi prawnemu.

Ochronę praw podmiotowych, zarówno prywatnych, jak i publicznych, nabytych w drodze zindywidualizowanego aktu, a także *in abstracto,* zapewnia wywodzona z art. 2 Konstytucji zasada ochrony praw nabytych. Co szczególnie istotne w omawianej sprawie, ochrona praw nabytych nie dotyczy tylko praw majątkowych, ale różnego rodzaju praw podmiotowych, także takich, które nie mają podstawy konstytucyjnej. Jest ona ściśle związana z zasadami bezpieczeństwa prawnego i ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, a więc wynika z zasady państwa prawnego wyrażonej w art. 2 Konstytucji (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 kwietnia 2006 r. sygn. akt K 11/04). W swoim dorobku orzeczniczym Trybunał Konstytucyjny wskazał zasady ochrony praw nabytych m.in.: zakaz arbitralnego ich znoszenia lub ograniczania, odnoszenie się wyłącznie do przysługujących już praw podmiotowych, ochronę wyłącznie oczekiwań usprawiedliwionych i racjonalnych, brak ochrony praw nabytych niesłusznie lub niegodziwie. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika również katalog warunków decydujących o dopuszczalności znoszenia lub ograniczenia tych praw: (1) czy wprowadzane ograniczenia mają podstawę w wartościach konstytucyjnych, (2) czy istnieje inna możliwość realizacji danej wartości konstytucyjnej bez naruszenia praw nabytych. (3) czy wartość konstytucyjna, dla realizacji której ustawodawca ogranicza prawa nabyte ma w danej sytuacji pierwszeństwo przed wartością znajdującą się u podstaw zasady ochrony praw nabytych, (4) czy ustawodawca podjął niezbędne działania mające na celu zapewnienie jednostce warunków do przystosowania się do nowej regulacji.

Zestawiając wymogi określone przez Trybunał Konstytucyjny ze skarżoną ustawą, należy zauważyć, że ustawodawca wykreował publiczne prawo podmiotowe, a awansowani sędziowie i prokuratorzy nie nabyli praw w sposób niesłuszny lub niegodziwy. Skoro zatem ustawodawca zdecydował się na zniesienie omawianego prawa, konieczne jest zbadanie czy spełnione są warunki określone przez Trybunał Konstytucyjny, do uznania, że skarżona ustawa jest zgodna z Konstytucją. Ustawodawca nie wskazał wartości konstytucyjnych uzasadniających likwidację awansu poziomego sędziów i prokuratorów. W uzasadnieniu poselskiego projektu ustawy z druku Sejmowego nr 851, będącego podstawą prac legislacyjnych nad zakwestionowaną przez mnie ustawą, wskazano, że stworzenie nowych stanowisk w sądach i prokuraturach rejonowych oraz okręgowych pozostaje w sprzeczności z założeniami zaproponowanymi w *exposé* Prezesa Rady Ministrów wygłoszonym w dniu 23 listopada 2007 r., a także założeniami do ustaw wprowadzających nowe regulacje w dostępie do zawodów prawniczych oraz wzmocnienie statusu sędziego i kariery sędziowskiej, przyjętymi w lutym 2008 r. W części uzasadnienia dotyczącej prokuratorów projektodawca ograniczył się do lakonicznego stwierdzenia, że wprowadzenie analogicznych zmian w ustawie o prokuraturze nastąpiło z uwagi na przyjęte w dotychczasowych przepisach powiązanie systemu wynagradzania prokuratorów z systemem wynagradzania sędziów sądów powszechnych. Ustawodawca nie wykazał, że cele skarżonej ustawy powinny mieć prymat nad uchylanymi prawami sędziów i prokuratorów, które w odniesieniu do sędziów wynikają z art. 178 ust. 2 Konstytucji. Należy podkreślić, że ustawodawca zdecydował się na zniesienie wprowadzonej i funkcjonującej instytucji awansu poziomego w sytuacji, gdy nie wystąpiły jakiekolwiek nowe okoliczności uzasadniające taką zmianę. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zniesienie praw nabytych poprzez skarżoną ustawę nastąpiło z naruszeniem art. 2 Konstytucji RP.

W omawianym przypadku brak jest racji merytorycznych przemawiających za ingerencją ustawodawcy w sferę statusu sędziów podlegającą szczególnej ochronie konstytucyjnej, ale także w sferę statusu prokuratorów. Negatywnej oceny regulacji zawartej w art. 4 pkt 1 i 2 zakwestionowanej ustawy – zwłaszcza w świetle opisanej wcześniej praktyki - nie zmienia zapis o zachowaniu przez sędziów i prokuratorów prawa do wynagrodzenia nabytego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r.

Mając na uwadze powyższe należy podkreślić, że treść normatywna zasady demokratycznego państwa prawnego, statuowanej w art. 2 Konstytucji, obejmuje, obok zasady ochrony praw nabytych, zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. W moim przekonaniu nie jest właściwe tworzenie prawa, które w sposób tak dalece nieprecyzyjny reguluje sytuację zawodową sędziów i prokuratorów, że pozostaje w sprzeczności z nakazem określoności prawa wynikającym z art. 2 Konstytucji. Niejasne sformułowanie przepisu powoduje niepewność jego adresatów co do zakresu przyznanych praw i obowiązków. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego przepis powinien być precyzyjny w takim stopniu, by gwarantował jednolitą wykładnię i stosowanie (wyrok z dnia 5 grudnia 2007 r. sygn. akt K 36/06).

Zarzut niezgodności art. 5 z art. 2 Konstytucji

Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw została opublikowana w Dzienniku Ustaw w dniu 31 lipca 2007 r. Zgodnie z przepisem końcowym zawartym w art. 9 przepisy wprowadzające instytucję awansu poziomego weszły w życie w dniu 1 lipca 2008 r., a więc po blisko 12 miesięcznym okresie *vacatio legis*. Decyzja sędziego lub prokuratora w sprawie wystąpienia

z wnioskiem o powołanie na nowe stanowisko wiąże się z określonymi skutkami prawnymi takimi jak miejsce wykonywania zawodu, czy otrzymywanie wynagrodzenia w określonej wysokości. Wpływa także na przyszłe potencjalne decyzje związane z przebiegiem kariery zawodowej. Z powyższych względów ustawodawca zobowiązany jest zagwarantować adresatom norm prawnych możliwość przygotowania się do realizacji postanowień zawartych w akcie normatywnym. Odpowiednio długa *vacatio legis* umożliwia dostosowanie się adresatów do nowego prawa i podjęcie decyzji uwzględniających wszystkie okoliczności istotne z punktu widzenia podmiotów, do których kierowane są nowe przepisy. Ocena odpowiedniości *vacatio legis* zależy również od innych zasad i wartości konstytucyjnych odnoszących się do konkretnej regulacji prawnej.

W przedmiotowej sprawie, w szczególności ze względu na konstytucyjną regulację statusu sędziego zawartą w rozdziale VIII Konstytucji, obejmującą zasadę stabilizacji stanowiska sędziowskiego oraz powoływanie na stałe, (art. 179 Konstytucji) nie jest dopuszczalne określenie terminu wejścia w życie ustawy w sposób wymuszający na sędziach podjęcie decyzji w terminie, który będąc standardem przy określaniu okresu poprzedzającego wejście w życie nowego prawa, nie odpowiada okolicznościom związanym z zakresem regulacji objętej zakwestionowaną ustawą. Pomimo braku uregulowania wprost w Konstytucji statusu prokuratorów, zarzut niezachowania odpowiedniej *vacatio legis* dotyczy także ich.

Niezależnie od okoliczności, jaką stanowi wejście w życie zakwestionowanej ustawy w dniu 22 stycznia 2009 r. (uwarunkowania związane z oceną konstytucyjności przepisów określających *vacatio legis* w sytuacji, gdy ustawa zaczęła obowiązywać wskazane zostały m.in. w wyroku z dnia 16 września 2003 r. sygn. akt K 55/02) uznaję za zasadne zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego o ocenę dopuszczalności przyjętego przez

ustawodawcę określenia terminu wejścia w życie regulacji prawnych dotyczących stanowisk sędziowskich i prokuratorskich.

Ze względu na podniesione wyżej wątpliwości wnoszę, w trybie kontroli następczej, o zbadanie przez Trybunał Konstytucyjny zgodności z Konstytucją wskazanych w *petitum* wniosku przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Lech Kaczyński